

אל המדות

א. זיכוכ המדות בדרך הדעת הוא קודם לזיכוכ בדרך הרגש, כי אם לא ידע מה טוב ומה רע, איכה ירגיש לקנות את הטוב בטבע של קנין ולהרחיק את הרע שבנטיה הטבעית אחר ההרגל.

ב. כל מדה טובה יש לה חסרונות הבאים עמה, וזו היא העבודה השלימה להוציא לאור-עולם את המדות הטובות מנוקות מכל סיגי החסרונות שלהן.

(מקור הדאיה)

מהות חשבון הנפש הוא שיהי האדם נושא-ונותן בשכל על כל עניני נפשו וחיוב עבודתו לאלהים ית'. אבל ראוי שלא לשכח כי אין החשבון מענין המדמה אלא ענין שכלי צרוף ומבורר, וכמו שבכל חכמה וידיעה שבעולם אי-אפשר לישא-וליתן בה כיראם כשתהי' לו מתחילה ידיעה מבוררת ברוב פינותי העיקריות עכ"פ, ואח"כ יוכל להוציא תולדות מכוונות, כן לתכלית אפשרות חשבון הנפש הכרחי הוא מקודם לברר וללבן אצלו הידיעות הדרושות לזה, שתהיינה ברורות בשכלו וחרותות בלבבו, ואז יוכל לחשוב בהן ולא תחלש נפשו כ"כ בהשתוקקה לחשב חשבונה, כי תמצא די שפק הדרוש לה לצורך החשבון

(מסד אמין, תמונת פנין 3)

התשובה היא שיבה אל המקוריות, אל הראשית, לחבר את כל ענפי החיים אל השרש אשר משם הם יוצאים.

נשמתנו הלא טהורה היא חלק אלוה ממעלה רבת חיים היא במקורה העליון, רבת אורה ורבת תפארת. אבל גדלה ותפארתה, חסנה והדרה, גלוי הוא בעולם הרוח העליון, וכאשר התחילה להתקשר בעולם של החיים המעשיים, ונתאגדה עם הגוף וכל פחותיו, נצטרפה עם דאגותיו וטרדותיו, ונסתבכה בסבכי מלחמת חיי הקשים, אף כי בזה, נרק בנה, הלא עלתה בידה להרשים את רשמי פעלותיה על עולם מגשם ומבלט, על עולם של חיים קשורים בתנאים של חיוניות ועצמה מפעלית, אבל הלא ענפיה נתפשטו בהכרח במורד בזה, עד שהסתגלה לאלה המפעלים ותכן החיים המגבל בהגבלת בשר ודם, ומתוך כך כהו מאורותיה, והועם ויו אורם, ומתוך המחשף הזה, באים כל דרכי התעיה הרבים אשר בחיים האנושיים. אמנם הננו נקראים אל התשובה, ובת-הקול היוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת: "אוי להם לבריות מעלבוניה של תורה", היא מכה גלים בלבבנו, ומזמן לזמן, וביחוד בימי התשובה, הננו שמים אל לבנו כי "עת לעשות לד'", וכבר הגיע הזמן לשוב בתשובה, כלומר, לקשר את הענפים של החיים המתגלים בכל העלילות, בכל המפעלים, בכל התכונות ובכל המדות אשר לבנו אל מקור-שרשם, אל טהרתה של הנשמה, אל ראשית היותה, אל אצילות כבודה ומקור אור חיה. "שובה ישראל עד ד' אלהיך".

(אל הנשמה - חספוט לאריות תממה)